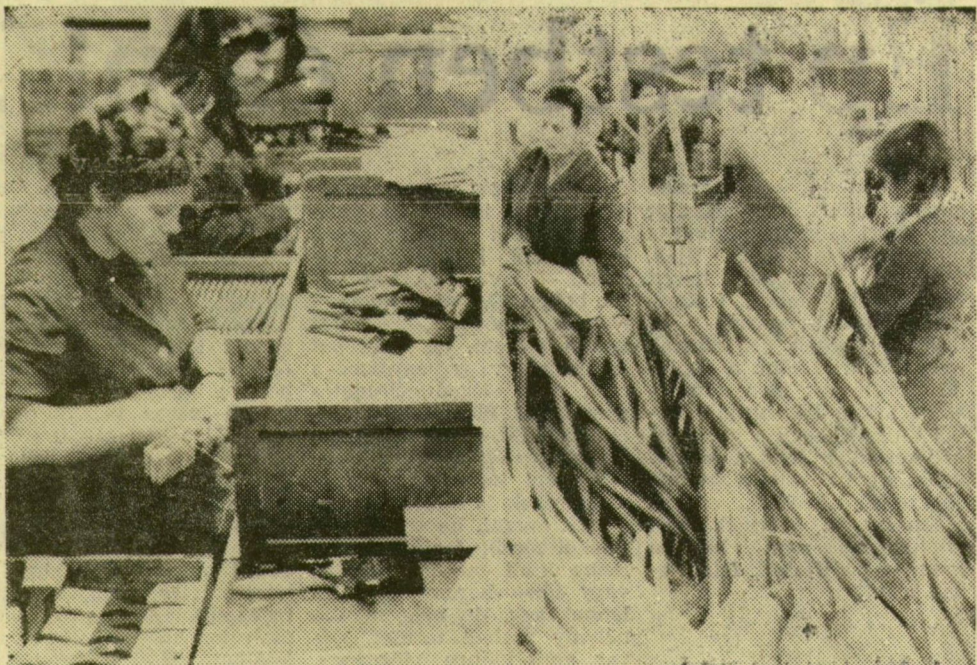

Szívesen tették

— Képzelve, gyermeknapon a Szabadság mozik kell kibérelnünk, hogy mindenki elférjen. Ezer 14 éven aluli gyermekünk van a gyárban. Na, ne értse szó szerint, 750 dolgozónk nevel ennyi gyereket, a statisztikusok szóhasználatával egy főre körülbelül másfél apró emberke jut — mondja a szegedi Seprű és Ecsetgyár igazgatója, mielőtt lekísér az üzembe,

„FÜRGÉN DOLGOZOM”

Nem jártam még a gyárban, így nem tudom, alaptermészet-e az itt dolgozóknak a vidámság. Az bizonyos, hogy most ezen a délelőttön csupa jókedvű asszony és férfi válogatja villámsebessé a sárgálló cirokszálat, köti a kis és nagy seprűket. Nézem őket, s az jut az eszembe, az ilyen tempóban végzett munka láttán születhetett meg az a szólás, hogy „ég a kezében a munka”. Fáradtságnak nyoma sincs az arcokon. A sok nő között néhány férfi is dolgozik. Közülük, akit a legidősebbnek nézek, Tölgyesi Sándor. Huszonegy éve dolgozik a gyárban mint seprűkötő, háromszoros kiváló dolgozó.

— Jól esett volna azért ez a szombati pihenőnap — mondom a nyugdíj előtt álló munkásnak.

— Nem sajnálom én a szombatot, dehogyan sajnálom. Sőt! Kérdezis is, mi történt velem, hogy ilyen fürgén dolgozom. Tudja, azon vagyok, hogy minél többet termeljek. Tudom, mennyire kell a csemetéknek a bölcsőde, az óvoda. Én is nagyapám vagyok, igaz, hogy az unokám már jövőre első osztályos lesz, és Székesfehérváron lakik, de hát ha gyerekek sorsáról van szó, az ember nemcsak a magát nézi.

Egy másik teremben az exportra készülő seprűk nyelére húzzák rá a műanyag borítást az asszonyok. Olyan a hangulat, mint valaha lehetett a fonóban. Az egyik asszony, aki a nyeleket „fejeli” szóval tartja a többieket, azok meg élvezettel hallgatják. Egyszer csak mérgesen felmordul a „mesélő”.

— Hogyne lennék dühös, válaszol az igazgató kérdésére, ha az ujjamra ütök. Tudja, úgy sietnek, meg aztán a szám se rest, előfordul, hogy mellékalapálók.

De már folytatja is a történetet.

A szomszédos kisebb helyiségből énekszó hallatszik. Alig hiszek a fülemnek, ez nem rádió. Két asszony ül a gép mellett, ők dalolnak.

Kérdezem, kommunista műszakban dolgoznak-e. Kiderül, hogy nem, majd a jövő héten. Csak hát rájuk is átragadt az a hangulat.

— Dolgozunk mi most is, de tudja, inkább most kevesebbet, mint majd azon a napon.

MIERT?

Az ecsetkészítés első fázisát a szörműhelyben végzik. Király Istvánné munkája a fázis első fázisa. Azt mondja, szívesen teszi, mert a munkát, vagy hasonló munka unalmas lenne a számára.

— Higgyc el, akinek gyereke van, az tudja csak, milyen segítség az óvoda. Béketelepen lakom, ott is szükség lenne óvodára. Egyre nagyobb gond ez, hiszen több asszony elmenne dolgozni, de nem tudja kire hagyni a gyerekét. Társadalmi munkában bármit megtennék, hogy rajtuk is segítsünk. Lehet, hogy az én kislányom már nem élvezzi a mostani munkánk eredményét, de majd mások igen. Talán a sógornóm most született gyereke.

A nyélkészítők közül szintén itt vannak valamennyien.

Patai Antalné is, aki második gyermekét várja: a harmadik hónapban van. Kérdezem, miért nem kíméli magát, hiszen megtehetné:

— Nagyon jónak és szépnek találom ezt a feladást. Senki nem húzódozott a munkától, amikor megtudták, miről van szó. Én sem akartam kimaradni. A lelkiismeretem diktálta, hogy itt legyenek. Nemcsak a magam gyerekeire — gyerekeire —, de a másókra is gondolok, ...

Bárdi Józsefné az ecsetgyári részben, gép mellett dolgozik. Az ő kislánya is iskolás. Valamennyi brigádtag tudta, hogy gyermekintézmények építéséhez járul hozzá munkájával és örömmel jöttek, köztük ő is.

Bálint Andrásné Röszeről jár dolgozni, egy hatéves kislány és egy 8 éves fiú édesanyja.

— Igaz, Röszeren inkább az a baj, hogy kevés a gyerek, de a városiaknak szükségük van bölcsődei, óvodai helyre. Sok ismerősöm 6-700 forintot is kénytelen fizetni azért, hogy valaki vigyázzon a gyerekekre, míg a szülők dolgoznak. Ez bizony sok pénz, és még nem is szakemberre bízzák az apróságot. Nem hiszem, hogy akadna, aki nem szívesen jött volna ma dolgozni.

Így vélekedik Domonkos Józsefné, hétgyermekes anyja; az a jó néhány nagymama, és az irodai dolgozók is, akik tegnap gépek mellé ültek, vagy maguk kötötték a seprűket.

VALAMENNYIEN

Ezen a napon 487 ember, többségükben asszony és anya halasztotta el az egyébként szombatra tervezett nagytakarítást, magmosást vasárnapra, s mondott le a gyerekekkel töltendő jó néhány szabad óráról — a gyerekekért.

Ellentmondás ez? Nem. Ahogy az egyik asszony megfogalmazta: „Ha az én 12 éves fiam már nem is járhat abba az óvodába, amely a mi segítségünkkel épül majd, az unokám már igen. S akkor is csak nekem, a fiam családjának lesz könnyebb. S így gondoljuk ezt valamennyien.”

Valamennyien, azaz a vállalat összes dolgozója, köztük azok, akik összesen négynapi keresetüket ajánlották fel Szeged felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére, hogy mihamarabb legyen elég bölcsőde, óvoda, amely gyerekeiket, mások gyerekeit befogadja.

Chikán Ágnes

A szegedi vasutasok:

Félmillió tonna cukorrépát szállítottak

A szegedi MÁV Igazgatóságnak az egész Dél-Alföldre kiterjedő munkaterülete — a hazai cukorrépa-termesztés központjában — a vasutasok egyik fő feladata ennek a fontos ipari növénynek a feldolgozóüzemekbe történő továbbítása. Jó útemben haladnak a nagy munkával: öt cukorrépa több mint 21 000 vasúti kocsi, mintegy félmillió tonna répát szállítottak, többet, mint a múlt év hasonló időszakában.

Az eredményt nagyban se-

gítette, hogy a gyárakkal közösen már tíz „répaközpontot” alakítottak ki a területen. Ezekben a körzeti központokban modern, betonozott rakodóterek épültek, ahol jórészt szovjet gyártmányú berendezésekkel géseztették a rakodást. Ezzel a nehéz fizikai munka megkönnyítése mellett lényegesen gyorsították is a feladat megoldását: a rakodógép három perc alatt ürít ki egy-egy, repával rakott, traktorvontatású pótkocsit.

Több és olcsóbb zöldséget

Irta: Szabó Sándor, a megyei pártbizottság titkára

1. Az ország kevés termőföldjén alakult ki olyan elhatárolt, sajátosan a zöldségkertészkedés, mint Csongrádban, ahol a makói hagyma, a szentesi hajtatott primőr, a szegedi fűszerpaprika, a csanyteleki korai karalábé, az újszegedi retek, saláta, a vidék jóvédelemforrásává, sőt termelési jelképévé vált. A régi hagymások, bulgarkertészek, paprikások féltve őrizték gazdag tapasztalataikat, óvták vezető szerepüket. A megye zöldségesei később ezt az értékes szellemi tőkét fogták termőre a nagyüzemekben.

A hagyományos szakismeretek gyümölcsösztetésére igazán nagy lehetőséget a közös gazdaságok adtak. Sőt a kormány anyagi támogatásával valósággal forradalmasították a zöldségkertészeti termelés technológiáját. Termálkutak, hajtatóházak, fóliás primőrtelpek léptek a szénnel fűtött hollandházak, a melegágyak helyébe. Elegendő itt egyetlen tsz, a szentesi Árpád példájára hivatkozni, amely évente 400 vagon zöldségfélélt állít elő a 60 ezer négyzetméteres üvegházi, a 200 ezer négyzetméteres fóliás területen és a 120 hektáros szántóföldi kertészetében.

A zöldségtermelés együttese

Megyénk területi részarányánál jóval nagyobb mértékben, 10 százalékban járul a belföldi és a külföldi fogyasztói piac ellátásához. Tavaly az összes termés meghaladta a 222 ezer tonnát, amely 14 ezer tonnával több volt, még az 1969-es rekordnál is. E számottevő termelés szolgáltatában a megyében 42 termálkút, 16,2 ezer hektár szántóföldi zöldségtermő terület, 36 hektár üvegház és a 108 hektár fóliás primőrtelep áll. Az 1969-es termelési csúcs visszahatásaként mintegy 700 hektárral csökkent a megyében a termőterület, de a zöldségtermesztés fejlesztését szolgáló kormányhatározatok, az értékesítési árak növekedése, a beruházások anyagi támogatása elérte célját: megállt a visszaesés, sőt, mind a terület, mind a terméshozamok figyelemre méltóan növekednek.

Az elért eredmények nem utolsósorban annak köszönhetők, hogy a zöldségtermesztést irányító szellemi gárda elszájtotta a korszerű termelési ismereteket, a nagyüzemi termelés fogásait, és mindezt ötvözte a termőföldi gazdag hagyományával. Csongrád megye zöldségtermesztésének alapja tehát eléggé erős és biztonságos, alkalmas az egész ágazat nagyobb ütemű továbbfejlesztésére.

Hol drágul a zöldség?

Az MSZMP Csongrád megyei bizottsága időszakonként napirendre tűzi a gazdaságpolitikai, termelési programok végrehajtását. Legutóbb a zöldségtermesztés és forgalmazás helyzetét tárgyalta meg a párt megyei végrehajtó bizottsága, leszögezve, hogy az egész kormányprogram megvalósítása a termelés területén haladt leginkább előre. „Figyelemre méltó az ipari és exportalapanyagul szolgáló zöldségtermelés területi, termeléstehnológiai és agrotechnikai fejlődése. A termelés centralizációja és specializációja elvezetett a nagy területű termelés kialakulásához és megteremtődött a feltételek egyes zöldségtermesztési rendszerek kifejlődésének és a megfelelő színvonalon termelő bázisgazdaságok kialakításának. Ezzel egyidőben azonban nem kielégítő a lakosság zöldségellátása” — körvonalazta a helyzetet a vb határozata, amelynek egyik oka az — mutatott rá —, hogy a termelés csökken a jövedelmezőségi viszonyok kedvezőtlenül alakultak, csökkent és drágult a kézi munkaerő. E tény hatására a gazdaságok egy része felszámolta zöldségtermesztését, illetve egyszerűsítette a termelési skálát.

Arról beszélhetünk tehát jelenleg, hogy a nagy termelői háttér ellenére nem jut elegendő minőségű és mennyiségű zöldség a fogyasztóhoz. Hová kerül akkor a nagyüzemi és a háztáji gazdaságok termése? — hiszen csak az állami és a szövetkezeti szerek 261 millió forintért vásároltak tavaly burgonyát és zöldséget a tsz-ektől és 80 millió forintért a háztáji gazdaságoktól.

A konzervipari szállításokon túl 44 ezer tonna jutott tavaly a szabad piacra, 28 ezer tonna pedig a bolti kiskereskedelembe — lakossági ellátásra. Külföldre 32 ezer tonnát szállítottak, míg más megyék vállalatai 14 ezer tonna zöldségfélélt vásároltak fel. Közlekedési megvizsgálva a lakossági ellátást, kiderül, hogy részesedése az össztermelésből évről évre csökken. A szabaddinai és bolti árúértékesítés 1959-ben például 77 ezer tonna volt, az elmúlt esztendőben 72 ezer — pedig a gazdaságok tavaly 18 ezer tonnával növelték termelésüket. Igaz, a többletermés negyedét elvitte az export, amely több mint 4 ezer tonnával növekedett, de e körülmények ellenére is juthatott volna bővebben zöldség a boltokba, ha a kereskedelem

jobban értené mesterségét. Sajnos, éppen az ellátás zökkenői miatt szöktek fel az árak az utóbbi években.

Nagyüzemi termelés — nagyüzemi belakartítás

Nyitott kérdés napjainkban, hogy a termelés növekedése ellenére miért jut kevesebb zöldség a boltokba? Erre a választ csak részben adja meg a konzervgyári és a külföldi igények emelkedése. Az ok inkább az, hogy a termelőüzemek szerint, nem kifizetődő fokozatosan beérő áruval bajlódni, azt kézzel szedni, válogatni és ládánként, teherautónként kis tételben csomagoltatni. Ahelyett inkább az egyszerű nagy tömegben érő és így a géppel betakarítható fajták termelését szorgalmazták, mert ennek alacsonyabb az önköltsége és magasabb a jövedelmezősége.

Sajnos, zöldségtermesztésünkben jelentős probléma az, hogy bár kialakultak a nagyüzemi táblák, a bázisgazdaságok, de a termelés kisüzemi jellege mindmáig megmaradt. Az ágazat gépesítése csak nagyon lassan halad előre, és csupán rész-folyamatokra szorítkozik.

A termelés mellett a lakossági ellátás további javításának egyik akadályozó tényezője az, hogy a zöldségosztályozás, -csomagolás és a kereskedelmi célra történő előkészítés gépesítéséhez, valamint a megfelelő hűtőházak létrehozásához sem a termelőgazdaságok, sem a forgalmazó vállalatok nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel.

Sok a szülő — kevés a szülő

A napokban sugárzott egy rövid riportot a televízió a Nagymágocsi ÁFESZ élelmiszerboltjából, ahol még könyvet is árulnak... Nem tudni, milyen választ kap az érdeklődő, ha történetesen azt kutatja egyes községekben vagy városokban, hogy milyen a zöldségellátás, van-e friss árú a kiskereskedelmi és a szövetkezeti bolt-hálózatban? Mennyiben igényli a folyamatos zöldség-gyümölcs ellátást egy-egy üzlet és van-e érvényes szerződése a termelőkkel vagy a nagykereskedelmekkel?

A megyei MEK-nek 51, a tsz-eknek 29, olyan boltja van, ahol mindig kellene lennie zöldségfélének. A polcok képe nagyon eltérő és általában nem valami kedvező. Sajnos, a zöldséges bolt-hálózatban 1970 óta csökken a forgalom. Még nagy termés esetén is előfordul áruhiány. Hiába kínálják a termelők nagy tömegben termékeiket, a felvásárló vállalatok, beleértve a MEK-et is, nem képesek az áru ütemes átvételére. Mi történt például legutóbb a szőlő esetében? A termésbecslésnél mintegy 150 ezer másszával termett több és a teherjárművek napokat töltöttek el az átvételhely előtt, ugyanakkor a kiskereskedelembe alig-alig jutott el a szőlő. De sajnos, ugyanez volt a helyzet az elmúlt években a gyökér-zöldségeknél, a káposztánál, a paprikaféléknél, a hagymánál is. Az illetékes vállalatoknak nincs elég raktáruk, árufeldolgozójuk, osztályozójuk, kevés a csomagológépek, s így a nagy kínálat ellenére sem jut el kellő mennyiségű áru az üzletekbe. Nemegyszer a megye legnagyobb zöldségforgalmazó vállalatát, a MEK-et jogos bírálat érte, mert a saját boltjaiban is hiányos volt az áruválaszték — nem is annyira italféleségekből, hanem inkább zöldségből, gyümölcsből.

Mindenki ráfizel?

A piaci zavarok csökkentik a termelési kedvet és hullámvá válnak az értékesítési biztonságot, arról nem beszélve, hogy ez a látszólagos áruhiány elsősorban a fogyasztót sújtja. A termelő ráfizel, mert a nagy kínálat miatt alacsony a felvásárlási ár, a fogyasztó pedig sokat fizet azért a kevés áruért, ami valahogy mégis eljut a boltokba. A közérdek mindenképpen az lenne, hogy ha nagy kínálatnál bőségesen jutna a zöldségből-gyümölcsből a piacra, a boltokba, sőt a falusi üzletekbe is. A tejipar például úgy reagált a magas kínálati viszonyokra, hogy kitűnően megszervezte a falvak rendszeres tej-, tejtermékellátását, s ezzel új felvevőpiacot hozott. A húsipar is most ült le a tárgyalóasztalhoz a kisebb szövetkezeti húsfeldolgozó társulások, közös húsfeldolgozó üzemek képviselőivel, hogy kidolgozzák az együttműködés lehetőségeit, és meghatározzák a fogyasztói ellátás javítását. Vagyis ezeken a területeken jobban megvalósul a „több ár — jobb lakossági ellátás” elv. A zöldségfronton más a helyzet, tételezve lépéseket tettek még csak ebbe az irányba.

Az elmondottakból már jórészt következik, hogy mit kell tenni. Részletesebben azonban a cikk második részében tételek ki erre.